

Piotr Kardyś

"Dobroczynność i pomoc społeczna na ziemiach polskich w XIX, XX i na początku XXI wieku", Małgorzata Przeniosło, Marek Przeniosło, Kielce 2010 : [recenzja]

Z Dziejów Regionu i Miasta : rocznik Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Skarżysku-Kamiennej 3, 191-192

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Omówienia

***Dobroczynność i pomoc społeczna na ziemiach polskich
w XIX, XX i na początku XXI wieku,***
t. 2, red. Małgorzata i Marek Przeniosło,
wyd. Kieleckie Towarzystwo Naukowe, Kielce 2010, ss. 260

Obecnie wolontariat, za PRL-u praca społeczna, a kiedyś dobroczynność i opieka społeczna, to problematyka poruszana w zbiorze czternastu tekstów publikowanych, jako pokłosie konferencji z 20 października 2009 r. Historia społeczna, mimo że jest niełatwym polem badawczej uprawy, ma swoje grono miłośników czynnych i biernych. Pracownicy naukowcy z UJK, Uniwersytetu Łódzkiego, Wrocławskiego i UMCS zastanawiają się na kartach książki nad genezą i funkcjonowaniem różnego rodzaju stowarzyszeń i instytucji związanych z dobroczynnością, zaangażowaniem administracji państwowej i samorządowej w pomoc społeczną oraz aktywności jednostek i grup w szeroko rozumianej dobroczynności.

Zainteresowanie czytelników powinny wywołać teksty traktujące o wspomnianej już problematyce na obszarze charakteryzowanym obecnie jako świętokrzyskie. Działał tu Komitet Aleksiejewski, który wg Jacka Legiecia, posiadał znaczne środki finansowe i wywarł duży wpływ na wiele rodzin, w których pozostały dzieci po śmierci lub inwalidztwie ojców w wojnie rosyjsko-japońskiej. Okazuje się, że w guberni kieleckiej dzieci takich było aż 604! Rady opiekuńcze, działające pod auspicjami Rady Głównej Opiekuńczej i ich zaangażowanie w dokarmianie dzieci na Kielecczyźnie w latach 1919–1920, stały się tematem rozważań Małgorzaty Przeniosło. Prowadziły schroniska, ochronki, jadłodajnie i podejmowały wiele innych działań, ratujących życie „najślabszej części społeczeństwa”. W sukurs tym działaniom szedł „Caritas” diecezji

kieleckiej, o którym Marek Przeniosło i Jerzy Gapys napisali, że nie do przecenienia jest fakt, iż działalność oddziałów miała wpływ na wyrobienie w społeczeństwie poczucia solidarności, tak w dwudziestoleciu międzywojennym, jak i w latach II wojny światowej. Po wojnie działał tu m.in. Centralny Komitet Opieki Społecznej, i jak pisze Iwona Miernik „nie był samodzielny podmiotem inicjatywy społecznej i służył jako pas transmisyjny polityki państwa”. I wreszcie kwestia pomocy społecznej po transformacji ustrojowej na początku lat 90. XX w. Grzegorz Miernik stawia w tym przypadku tezę o sięganiu po pomoc społeczną, jako formie uzupełnienia budżetu domowego.

Całość oparta została na wnikliwej analizie źródeł, przynosi wiele cennego materiału o charakterze zarówno syntetyzującym, jak i przyczynkarskim. Pokazuje też jeden z zasadniczych rysów naszego społeczeństwa – gotowość do niesienia pomocy bliźniemu, i to chyba najważniejsze przesłanie tej książki.

Piotr Kardys